

### III. — TRULEŽ DRVETA

#### A. — POJAM TRULEŽI

Kao što se iz prethodnog poglavlja vidi, pod uticajem izlučenih enzima iz micelije epiksilnih gljiva, ćelični sadržaj i membrana sedišta su jednog niza transformacija, koje su, kako će se docnije videti, različite i dosta specifične za pojedine vrste gljiva.

Pod uticajem truleži u širem smislu obuhvaćene su sve promene koje nastaju u drvetu od mnogobrojnih gljiva. Tu, dakle, treba razumeti i one promene pri kojima je, u prvoj fazi gljivičnog dejstva, pretežno došlo do dekompozicije ćeličnog sadržaja, dok ćelična membrana nije još bitno, ni hemijski ni fizički, izmenjena. Jedan niz saprofitnih gljiva, čija je hidrolitička aktivnost ograničena, sposoban je da se ishranjuje oksidisanim, redukovanim ili razblaženim ćeličnim sadržajem, dok je nesposoban da izvrši hidrolizu lignina, celuloze i hemicelulozne supstance, ili pak ovu hidrolizu vrlo sporo vrši. Ovde ima kako pretstavnik viših (*Hymenomyces* vrste), tako i nižih gljiva (plesni). Prema tome, širi pojam truleži obuhvata sve promene u drvnim tkivima, kako tipične slučajeve hidrolize membrane, tako i slučajeve obojavanja drveta.

Uži pojam truleži odnosi se samo na duboke fizičke i hemijske promene u membrani, pri čemu drvena supstanca bitno gubi svoje normalne osobine. Ovaj je pojam generalno usvojen u naučnom tumačenju truleži i sve se više usvaja u praksi. Prema njemu, trulež obuhvata sve faze hidrolize glavnih konstituanata drvene membrane.

Između jednog i drugog pojma ima krupnih razlika. Dok su širim pojmom sadržani i takvi slučajevi transformacije i uticaja na tkiva, pri čemu drvo uglavnom zadržava svoje prvobitne mehaničke osobine ili ih u neznatnoj meri menja, tj. pri čemu ono više gubi u estetskom nego u tehničkom kvalitetu i može naći svoju raznovrsnu primenu, u užem slučaju mehaničke promene su takve prirode da je upotreba drveta isključena ili problematična.

Zbog ovako bitnih razlika između dva pojma truleži dalji tekst će se odnositi samo na užu pojam, koji i po ekonomskom značaju zaslužuje da bude posebno izložen.

#### B. — VRSTE TRULEŽI

S obzirom na posledice koje nastaju u drvnim tkivima pod uticajem gljiva, trulež se uglavnom deli na 4 različite kategorije: 1) prema izmenjenoj boji drveta; 2) prema izmenjenoj vlažnosti drveta; 3) prema pravcu razlaganja drvene mase i 4) prema lokalizaciji u drvetu. Kod dubećih stabala postoji i klasifikacija prema napadnutom delu stabla (koren, pri-danak, deblo, vrh i sl.), o čemu izlaže Šumska fitopatologija.